

Utlendingsdirektoratet

Oslo, 02.03.2018

Tingrettsdom om aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere

Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) viser til tingrettsdommen om aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere avsagt 30.11.2017 (vedlagt). I dommen taper staten på alle punkter. Selv om dommen ikke er rettskraftig, er det en alvorlig trussel mot rettssikkerheten til barn på flukt om Utlendingsdirektoratet (UDI) ikke umiddelbart foretar endringer i dagens aldersvurderingspraksis. Vi ber UDI om å foreta nødvendige endringer for å sikre praksis i tråd med dommen.

Fare for uopprettelig feil

På side 9 i dommen står følgende:

Retten har konkludert med at Utlendingsnemndas avgjørelser i samtlige fem saker er basert på uriktig rettsanvendelse, feil faktum, og uriktig bevisvurdering. Det er innhentet aldersundersøkelser uten at det var rettslig grunnlag for dette. De konkrete aldersvurderingene i samtlige fem saker er uriktige. Beviskravet er satt for lavt. Resultat fra de medisinske aldersundersøkelsene har uriktig blitt tillagt avgjørende vekt. Disse feilene har innvirket på avgjørelsenes innhold, og medfører at samtlige fem avgjørelser er ugyldige.

Dette er en tydelig og svært kritisk dom over dagens aldersvurderingspraksis, der retten har konkludert med at dagens aldersvurderingspraksis strider med loven. Selv om den ikke er rettskraftig, er det denne dommen som foreløpig finnes. UDI bør forholde seg til dommen som en betydelig rettskilde fram til en rettskraftig dom foreligger.

Det kan ta flere år før en rettskraftig dom foreligger. Det vil true rettssikkerheten til barn på flukt dersom UDI ikke foretar endringer på bakgrunn av denne klare dommen. Venter UDI på en rettskraftig dom, kan barn på flukt ha blitt utsatt for uopprettelig skade og feilaktig blitt tvangsreturnert til hjemlandet. Skadepotensialet av gal praksis er stort, og kan innebære brudd på Norges internasjonale forpliktelser. UDI bør ikke risikere barnas rettssikkerhet i håp om at lagmannsretten kommer til en annen konklusjon enn tingretten.

Ulovlig bruk av medisinske aldersundersøkelser

Vi er særlig bekymret for UDIs utstrakte, ulovlige bruk av medisinske aldersundersøkelser¹. Vi viser til s.16 i tingrettsdommen:

Retten vil i det følgende kun redegjøre for vilkåret med hensyn til når det kan anmodes om samtykke til medisinsk aldersundersøkelse.

Vilkåret er etter loven at det ikke er «mulig å fastslå med rimelig sikkerhet» om utlendingen er over eller under 18 år. En naturlig språklig forståelse av ordlyden «rimelig sikkerhet» tilsier at det må foretas en konkret skjønnsmessig vurdering av opplysningene som foreligger før det innhentes aldersundersøkelse, og om det foreligger tvil med hensyn til om oppgitt alder er riktig. Tvilen må gjelde om søker var over eller under 18 år, og ikke om det for øvrig var tvil om oppgitt alder eller fødselsdato var riktig.

Det er gitt nærmere redegjørelse for dette i lovforarbeidene, jf. Ot.prp. nr.75 (2006-2007) s. 441-442, der det fremgår at:

¹ Se s. 57-58 i følgende rapport for nærmere begrunnelse: NOAS og Redd Barna, *Over eller under 18? Aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere*, mars 2016.

«Det er ikke slik at det er nødvendig å få gjennomført aldersundersøkelse av alle som mangler tilfredsstillende identitetsdokumenter. På samme måte som i dag, må det avgjøres på bakgrunn av observasjoner fra politiet og fra ansatte ved mottakene, og ut fra egne observasjoner i forbindelse med asylintervju, om det skal anmodes om aldersundersøkelse.»

I forbindelse med vedtakelsen av lovhjemmelen uttalte komiteens flertall i Innst.O.nr.44 (2006-2007) under punkt 2.2 at:

«Flertallet har merket seg at aldersundersøkelser bare blir brukt når de andre opplysningene i saken ikke gir grunnlag for å fastslå alderen til søkeren, og når en har grunn til å tvile på at de opplysningene som er gitt, er korrekte.

Dette tilsier, slik retten ser det, at manglende identitetsdokumenter i seg selv ikke er tilstrekkelig grunn til å innhente aldersundersøkelse. Det må foretas en konkret vurdering av om det ut fra søkers forklaring, sett i sammenheng med andre observasjoner og uttalelser, er tvil om søker er under eller over 18 år.

Retten har i samtlige fem saker konkludert med at det ikke forelå en slik tvil om saksøkerne var over eller under 18 år, og at det dermed ikke forelå grunnlag for å innhente medisinsk aldersundersøkelse etter utlendingsloven § 88.

Overforbruk av medisinske aldersundersøkelser er uheldig først og fremst fordi usikre metoder kan bidra til at barn blir feilaktig vurdert som voksne, og ikke får oppfylt de rettighetene de har krav på som barn. Å gjennomgå aldersundersøkelse kan også i seg selv være belastende og påvirke de unges psykiske helse.²

Dommens konklusjoner er i tråd med funnene i NOAS' og Redd Barnas rapport om aldersvurderinger fra mars 2016 ([Over eller under 18? Aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere](#)), som UDI fortsatt ikke har kommet med sine tilbakemeldinger på (vi viser til brev til UDI av 5.12.2016 og purring av 26.6.2016 der vi etterspør tilbakemelding). Rapporten inneholder 30 konkrete anbefalinger til forbedring av aldersvurderingspraksis, hvorav 13 er rettet mot UDI.

Ønske om tilbakemelding

Vi ber om tilbakemelding om UDIs oppfatning av tingrettsdommen, og på hvilken måte UDI eventuelt planlegger å følge den opp. Vi ber UDI spesielt kommentere dommens konklusjoner om:

- Ulovlig bruk av medisinske aldersundersøkelser
- For lavt beviskrav
- For stor vektlegging av resultatet fra de medisinske aldersundersøkelsene ved aldersfastsettelse

Med vennlig hilsen
for Norsk organisasjon for asylsøkere

Ann-Magrit Austenå
generalsekretær

Mona Reigstad Dabour
politisk rådgiver

² NOAS og Redd Barna, *Over eller under 18 år? Aldersvurderinger av enslige mindreårige asylsøkere*, mars 2016.